

Богданова І. В., Волошина Н. П., Богданова Т. В.

ДУ «Інститут неврології, психіатрії та наркології НАМН України» (м. Харків)

Можливість оптимізації якості життя пацієнтів з хворобою Паркінсона за допомогою застосування неінвазивних методів стимуляційного впливу і ефекту нейропластичності на базі феномену парадоксальної кінезії

В фаховій літературі розглядається доцільність використання парадоксальних кінезій як стратегії компенсації та інструмента вправ на ранній та середній стадіях хвороби Паркінсона, оскільки можливо ефективно підтримувати альтернативні моторні системи, коли первинна рухова система не працює.

Матеріали та методи. Проведено спостереження двох груп пацієнтів з хворобою Паркінсона із використанням авторського опитувальника для виявлення та оцінки феномена парадоксальної кінезії: перша група (45 осіб) — пацієнти з хворобою Паркінсона без проявів деменції, друга група (18 осіб) — хворі з симптомами деменції.

Результати. Під час аналізу результатів на «пряме» запитання — Чи знає пацієнт про парадоксальну кінезію — більшість респондентів дали негативну відповідь (усі пацієнти групи 2 і 93,3 % пацієнтів групи 1).

На запитання — Чи помічали ви, що виявляється (раптом, раптово, спонтанно) можливість більш швидко або спритно виконувати рухи — 82,2 % пацієнтів першої групи і 11,1 % другої групи відповіли позитивно, але наголосили, що це можливо або при емоційному підйомі; або при виконанні рухів, які становили частину їх попередньої професійної/спортивної/творчої та іншої діяльності.

Більшість (93,3 %) пацієнтів групи 1, що утричі більше, ніж в групі 2, відзначили, що в низці випадків відбувається спонтанне поліпшення можливостей контролювати поставу, положення голови, ходьби, рівновагу. Такі моменти пов'язані з певними, найчастіше позитивними емоційними переживаннями і особливо — при зовнішніх «підказках» або «внутрішніх» установках, наказах.

Пацієнти групи 1 (51,1 %) відповіли, що здатні виявляти кращі можливості рухатися під час танців, їзди на велосипеді, плавання та т. ін., ніж при рутинній активності. В групі 2 хворих з деменцією ніхто не дав позитивного твердження на це запитання.

Низка питань опитувальника орієнтовані на з'ясування чинників, які полегшують спонтанне поліпшення моторних функцій.

Наприклад, в групі 1 (84,4 %) і в групі 2 (22,2 %) опитані відзначили, що задавання певного ритму за допомогою лічіння, звукових ритмічних впливів і підказок значно полегшує їм відновлення і контроль за рухом.

Як можливу альтернативу ритму 48,9 % пацієнтів групи 1 і 16,7 % пацієнтів 2 групи використовували внутрішній наказ і свідомий контроль за рухом.

Найефективнішими виявилися сподади про умови, які супроводжували рухи раніше. Зокрема, більшість пацієнтів групи 1 (93,3 %) і групи 2 (72,2 %) відповіли ствердно, що прослуховування знайомої/улюбленої музики сприяє більш швидкому і легкому рухові. Привертає увагу, що не тільки пацієнти групи 1, але і хворі з симптомами деменції здебільшого реагували на музичну стимуляцію поліпшенням рухових можливостей. Щодо пацієнтів групи 2, ці спостереження підтверджували родичі та доглядачі, вони відзначали, що на сучасну або незнайому музику, зокрема на шумовий музичний фон, пацієнти не реагували. Але при фіксації уваги хворого і використанні суб'єктивно значущого для нього виконання здебільшого стало можливим ініціювати/підтримати рухові акти.

Частою ситуацією, яка спричиняє подив родичів хворих, є загальне поліпшення можливостей руху за зміни навколишнього середовища. В умовах же дослідницького спостереження використання елементів збагаченого середовища сприяє реалізації феномену парадоксальної акінезії. Більшість пацієнтів як групи 1, так і групи 2, відзначала, що сильні емоції — позитивні (радість, захоплення, подив) і негативні (гнів, переляк) видозмінювали їхню моторику, сприяючи спонтанному проявленню можливості до більш повного, «багатого», насиченого деталями рухового акту.

Висновки. Реалізацію феномену парадоксальної кінезії за допомогою факторів, що її виявляють, можна використовувати під час проведення занять з рухової реабілітації, але неодмінним є збережений когнітивний потенціал хворих.

Музикотерапія у комбінації з руховою реабілітацією має найбільший потенціал, особливо для пацієнтів із деменцією.